

ΑΣ ΑΛΛΑΞΟΥΜΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΜΑΣ, ΜΠΟΡΟΥΜΕ

“ΤΟ ΛΑΒΑΡΟ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ 1821 ΚΑΙ Η ΣΜΥΡΝΗ”

Του Τάκη Ιωαννίδη (7-12-2007)

**«Όταν μου πειράζουν την πατρίδα μου και θρησκεία μου,
θα μιλήσω, θα ‘νεργήσω κι ό,τι θέλουν ας μου κάμουν»
Στρατηγός Μακρυγιάννης**

Η ιερά Μονή της Αγίας Λαύρας, έχει συνδεθεί άρρηκτα με την απαρχή της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, κατά του Τουρκικού ζυγού, ως τόπος τέλεσής της. Η πίστη και η επιθυμία των Ελλήνων για την ελευθερία τους, λειτούργησαν τότε ως μαγιά, στη ζύμη του εθνικού απελευθερωτικού οράματος. Ένα όμως κειμήλιο απετέλεσε το σημαντικότερο συστατικό της. Το ΣΥΜΒΟΛΟ της. Αυτό που διασάλπισε το ιερό και το δίκαιο του αγώνα. Αυτό που κόσμησε ως ανθέμιο τη μεγάλη ιδέα του ξεσηκωμού και ως προσάναμα, πυροδότησε τις ψυχές των αγωνιστών για να την εκτέλεση του ιερού εθνικού χρέους. Σ’ αυτό που με δέος ορκίστηκαν τα παλληκάρια. Αυτό που τους ενέπνευσε σε κάθε επίθεση κατά του κατακτητή.

Έκτοτε, το σύμβολο αυτό, το ΛΑΒΑΡΟ, η πρώτη σημαία του Ελληνικού έθνους, φυλάσσεται επιμελώς στον κόρφο της μονής, ως το πολυτιμότερο κειμήλιο της.

Το ιστορικό του ανάγεται στον 16^ο αιώνα, οπότε εκπρόσωποι της μονής της Αγίας Λαύρας, περιόδευαν σε όλες τις περιοχές, που ανθούσε το Ελληνικό στοιχείο, με σκοπό, την οικονομική ενίσχυση της, μέσω δωρεών και προσφορών. Σε μία απο τις περιόδους της η επιτροπή των μοναχών της μονής, στάθμευσε στη Σμύρνη. Οι εύποροι Σμυρνιοί, προθυμοποιήθηκαν αμέσως, να συνεισφέρουν οικονομική βοήθεια και να καλύψουν όποια άλλη ανάγκη τους. Τα νέα κυκλοφόρησαν αμέσως, σε ολόκληρη τη Σμύρνη και οι κοπέλλες της προσφέρθηκαν κι αυτές, να

συνεισφέρουν με τον δικό τους τρόπο. Επέλεξαν λοιπόν να κεντήσουν, με την μοναδική άριστη τεχνική που τις χαρακίζε, ένα έργο μοναδικό. Ένα τάμα της εικόνας της «Κοιμήσεως της Θεοτόκου», (με τον Χριστό να κρατά στα χέρια Του βρέφος, που συμβολίζει την ψυχή της μητρός Του, καθώς και Αγγέλους, που υποδέχονται την ψυχή της Παρθένου), στην ομώνυμη εκκλησία της Αγίας Λαύρας. Την όλη επιχείρηση ανέλαβε να οργανώσει και να φέρει εις πέρας, η περίφημη κεντήστρα Χρυσώ. Με την εθελουσία προσφορά οκτώ έμπειρων κοριτσιών, απο αριστοκρατικές οικογένειες και ενός αγιογράφου, η εικόνα σχεδιάστηκε πάνω σε ένα τεράγωνο, γερό μεταξωτό ύφασμα (1,20 χ 0.95cm). Ακολούθως οι επιδέξιες κεντήστρες, ανέλαβαν την επίπονη, αλλά ιερή αποστολή τους, με ενθουσιασμό.

Κατά το τυπικό της παράδοσης, που απαιτούσε η τέχνη τους, άναβαν το καντήλι στο εικονοστάσι, έκαναν το σταυρό τους και κατά την διάρκεια του κεντήματος, έψελναν διαρκώς τροπάρια. Όταν τελείωναν το έργο τους, το θυμιάτιζαν.

Στην εν λόγω επιχείρηση, κάθε κοπέλλα ανέλαβε να κεντίσει ένα τμήμα, αφού ήταν πολύ δύσκολο στη εκτέλεση του, διότι περιελάμβανε τα πρόσωπα, άνω των πενήκοντα Αγίων και Αγγέλων. Το κέντημα απαιτούσε σφιχτή βελονιά και κλωστή στριμένη με μάλαμα και ασήμι. Όταν ολοκληρώθηκε, μετά απο τρείς μήνες, το κόλλησαν προσεκτικά, σε ένα εκλεκτής υφής ύφασμα, κλαδωτό δαμασκό, χρώματος βαθέος πορφυρού. Το φωτοστέφανο της Κοιμουμένης Παναγίας, ομού και ολόκληρο το μήκος του κεντήματος, στολίστηκαν με μαργαριτάρια, προσφορά των κοριτσιών, από τα μεταξωτά κορδόνια, που συγκρατούσαν τα μακριά μαλλιά τους. Στο κάτω μέρος του, τοποθετήθηκαν κρεμαστά, χρυσοκέντητα κρόσια. Τέλος κρεμάστηκε σε κοντάρι, από καλοδουλεμένο ακριβό ξύλο, την κορυφή του οποίου κοσμούσε πλουμιστός σταυρός. Το θαυμαστό λάβαρο ήταν έτοιμο, για το

μακρύ ταξίδι του, στα Αχαϊκά χώματα, αλλά και σ' εκείνο του μελλοντικού ιερού εθνικού προορισμού του. Πριν παραδοθεί όμως στους μοναχούς, μεταφέρθηκε στην εκκλησία, όπου το ευλόγισε ο ιερέας, που συνεχάρει τις κοπέλλες για τη θρησκευτική τους αφοσίωση και παρέμεινε στο ιερό του ναού, επί τεσσαράκοντα ημέρες. Κατόπιν παραδόθηκε στους μοναχούς, σε επίσημη τελετή.

Όπως αναγράφεται στον κώδικα της Μονής, το λάβαρο έφτασε εκεί επί ηγουμενίας Τιμοθέου. Ο ηγούμενος θαύμασε την υψηλή τέχνη των Σμυρναίων κεντηστριών και το τοποθέτησε στην Ωραία Πύλη του ιερού, του δίκλιτου σταυρεπίστεγου βυζαντινού ναού, για να το βλέπουν οι εκκλησιάζόμενοι. Εκεί ήταν φυσικό να υποστεί κάποιες φθορές, από τις αναθυμιάσεις και τους καπνούς. Ο ηγούμενος Χρύσανθος, το έτος 1736, επιφόρτησε τον ιερομόναχο Νεόφυτο, να το μεταφέρει στη Σμύρνη, για να αποκατασταθούν οι βλάβες, αφού εκεί υπήρχαν οι κεντήστρες που κατείχαν τις δεξιότητες της τεχνοτροπίας κατασκευής του. Μητροπολίτης τότε στη Σμύρνη ήταν ο Μητροπολίτης Νεόφυτος, που το παρέλαβε και ανέθεσε σε έμπειρη κεντήστρα την επισκευή του. Αυτή συνέστησε ομάδα εμπείρων κεντηστριών, που όπως λέγεται, αποκατέστησαν τις βλάβες με τεχνική θαυμαστή, σε βαθμό που έδειχνε καλύτερο από την αρχική μορφή του.

Η μοίρα θέλησε το θαυμαστό αυτό δημιούργημα να εμπνεύσει τον ηγούμενο της Μονής, το έτος 1821, σε βαθμό που θεώρησε, ότι θα ενθουσίαζε τους αγωνιστές. Το ξεκρέμασε από την Ωραία Πύλη και το παρέδωσε στον Παλαιών Πατρών Γερμανό (Γάλλος ιστορικός Πουκεβίλ) κι εκείνος με τη σειρά του, το κράτησε ψηλά, με το αριστερό του χέρι, ενώ στο δεξί κρατούσε το σταυρό και κάλεσε το υπόδουλο γένος σε απελευθερωτικό αγώνα, βροντοφωνάζοντας, «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ή ΘΑΝΑΤΟΣ, αδελφοί».

Το ιερό Λάβαρο, η πρώτη σημαία μας, η πολεμική, φιλοτεχνημένο με βαθεία θρησκευτική έμπνευση και επιμέλεια, απο τις Σμυρνιές και βαπτισμένο στα νάματα των ηψηλών ιδεών, είναι ο ζωντανός μάρτυρας των αγώνων του έθνους μας για την Ελευθερία. Θα πρέπει να εξάρουμε την ευσέβεια και την φιλοπατρία των μοναχών που το διαφύλαξαν, από πυρκαγιές και λεηλασίες επιδρομέων, που υπέστη η Μονή, (ο Ιμπραήμ την κατέστρεψε ολοσχερώς), αφού αποτελεί ένα πολύτιμο Εθνικό κειμήλιο-θησαυρό.

Η τελευταία συντήρησή του πραγματοποιήθηκε το 1993 και σήμερα φυλάσσεται σε ειδική θήκη στη Μονή της Αγίας Λαύρας. Στην Μονή φυλάσσονται επίσης, Επιτάφιος του 1754, που κεντήθηκε στη Σμύρνη από Ελληνίδα Χριστιανή. Εικόνα Αγίου Γεωργίου του 1800, που κεντήθηκε στην Κωνσταντινούπολη από την Κωκώνα του Ρολογά. Ιδιαίτερα φανερώνεται η κεντητική τέχνη στα πρόσωπα που αποδίδονται με τρόπο ζωγραφικό.

(ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΑΣ ΛΑΥΡΑΣ - 250 01 ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ ΤΗΛ. 26920 22323-23831 FAX 26920 22006)

(<http://www.im-ka.gr/Pages/Mones/AgiasLavras.htm>).

Σημείωση: το ιερό λάβαρο της Αγίας Λαύρας, δεν είχε περιληφθεί στο «περίφημο» βιβλίο της ιστορίας της ΣΤ' Δημοτικού. Γιατί:

Takis.Ioannides@gmail.com